

Sygn. akt V U 118/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Mirosława Molenda-Migdalewicz

Protokolant: Katarzyna Awsiukiewicz

po rozpoznaniu w dniu 17 maja 2017 r. w Legnicy

sprawy z wniosku W. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę pomostową

na skutek odwołania W. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 12 grudnia 2016 r.

znak (...)

oddala odwołanie

Sygn. akt V U 118/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 12 grudnia 2016 r., znak: (...), odmówił wnioskodawcy W. S. prawa do emerytury pomostowej, albowiem wnioskodawca na dzień 1 stycznia 2009 r. nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wynoszącego co najmniej 15 lat, wykazanej w załączniku nr 1 lub 2 ustawy o emeryturach pomostowych. Zakład podał, iż do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych zgodnie z art. 4 w związku z art. 49 ww. ustawy nie zostały zaliczone okresy pracy: od 1 marca 1979 r. do 5 maja 1991 r. i od 5 października 1992 r. do 31 stycznia 1997 r., ponieważ pracodawca nie potwierdził, że w ww. okresach ubezpieczony wykonywał pracę wymienioną w załączniku nr 1 i 2 ww. ustawy.

Odwołanie od ww. decyzji wniósł ubezpieczony, domagając się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej począwszy od dnia złożenia wniosku. W uzasadnieniu podał, że w okresach zakwestionowanych przez ZUS wykonywał pracę w szczególnych warunkach na stanowisku montera instalacji sanitarnych, łącznie przez okres 16 lat i 6 miesięcy. Pracodawca, u którego wtedy pracował, nie może mu wydać zaświadczenia żądanego przez ZUS, albowiem pracodawca ten już nie istnieje, za co on nie może ponosić negatywnych konsekwencji. Podał nadto, że pracę w szczególnych warunkach wykonywał także po 31 grudnia 1998 r.: w przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w G. od 1 października 1998 r. do 31 marca 2005 r. i w Zakładzie Usług (...) Sp. j. w L. od 26 lipca 2006 r. do 28 sierpnia 2015 r. Zdaniem skarżącego, na dzień składania wniosku spełnił on wszystkie warunki do przyznania prawa do spornego świadczenia, zarówno co do wieku, jak i co do stażu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie, powołując w uzasadnieniu te same argumenty co w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo podał, iż okresy zatrudnienia wskazane przez wnioskodawcę w odwołaniu nie były przez organ rozpatrywane jako praca wykonywana w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, albowiem wnioskodawca nie przedłożył żadnych dokumentów na tę okoliczność.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca W. S. urodził się dnia (...)

Wnioskodawca ma udowodnione 37 lat, 3 miesiące i 8 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

W dniu 5 października 2016 r. wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę pomostową.

Decyzją z dnia 12 grudnia 2016 r. –zaskarżoną w niniejszej sprawie– ZUS odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej, wskazując w uzasadnieniu, iż wnioskodawca na dzień 1 stycznia 2009 r. nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wynoszącego co najmniej 15 lat, wykazanej w załączniku nr 1 lub 2 ustawy o emeryturach pomostowych. Do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych zgodnie z art. 4 w związku z art. 49 ww. ustawy organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy okresów pracy: od 1 marca 1979 r. do 5 maja 1991 r. i od 5 października 1992 r. do 31 stycznia 1997 r., ponieważ pracodawca nie potwierdził, że w ww. okresach ubezpieczony wykonywał pracę wymienioną w załączniku nr 1 i 2 ww. ustawy.

/b e z s p o r n e, a nadto dokumenty z akt ubezpieczeniowych wnioskodawcy/

Wnioskodawca W. S. w dniu 29 sierpnia 1974 r. podjął zatrudnienie w (...) Przedsiębiorstwie (...) w G. na stanowisku instalatora. W czasie tego zatrudnienia w okresie od 18 lutego 1976 r. do 20 grudnia 1977 r. wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po wojsku, w dniu 9 stycznia 1978 r., powrócił do pracy w ww. zakładzie na stanowisko instalatora i w takim charakterze pracował do 28 lutego 1979 r. Następnie, po przeniesieniu służbowym, w okresach od 1 marca 1979 r. do 5 maja 1991 r. i od 5 października 1992 r. do 31 stycznia 1997 r. ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę na stanowisku montera instalacji sanitarnych i grzewczych w Przedsiębiorstwie (...) w L.. W okresie od 6 maja 1991 r. do 4 października 1992 r. korzystał z urlopu bezpłatnego.

Wnioskodawca w obu ww. zakładach pracował przy instalacjach zewnętrznych. Jego praca polegała na układaniu rur wodno-kanalizacyjnych i deszczowych (żeliwnych, kamionkowych, betonowych) w głębokich wykopach oraz wykonywaniu przyłączy zewnętrznych do budynków.

W okresie od 17 lutego 1997 r. do 19 sierpnia 1998 r. W. S. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) S.C. w G., gdzie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę na stanowisku montera instalacji sanitarnych, a następnie, w okresie od 1 października 1998 r. do 31 marca 2005 r. wnioskodawca pracował w (...) Sp. z o.o. w G., również na stanowisku montera instalacji sanitarnych, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Praca wnioskodawcy w ww. zakładach polegała, podobnie jak poprzednio, na wykonywaniu zewnętrznych instalacji i przyłączy wodno-kanalizacyjnych. Prace prowadzone były w wykopach, głębokich na 2 – 3 m. Wykonywane były całe sieci zewnętrzne, pod nowo budowane osiedla.

W dniu 26 lipca 2006 r. W. S. podjął zatrudnienie w Zakładzie (...) Sp. j. w L. na stanowisku montera instalacji sanitarnych. W zakładzie tym ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy układaniu rur instalacji sanitarnych, deszczowych, wodnych, kanalizacyjnych i tłocznych (którymi tłoczone są ścieki do przepompowni), w głębokich wykopach, na zewnątrz budynków. Pracę tę wykonywał do 28 maja 2015 r.

Dowód: dokumenty z akt ubezpieczeniowych wnioskodawcy, w tym w szczególności

świadczenia pracy

dokumenty z akt osobowych wnioskodawcy z okresów zatrudnienia w:

-Zakładzie (...) Sp. j. w L. od 26.07.2006 r. do

28.08.2015 r.,

- (...) Sp. z o. o. w G. od 01.10.1998 r. do 31.03.2005 r.,

- Przedsiębiorstwie (...) w L. od

01.03.1979 r. do 31.01.1997 r.,

- (...)Przedsiębiorstwie (...) w G. od 29.08.1974 r. do

28.02.1979 r.,

duplikat świadectwa pracy z dnia 15.05.2017 r. k. 42

zeznania świadków:

-A. Ł. k. 44v45, e-protokół z dnia 17.05.2017 r. 00:19:35 i nast.

-J. A. k. 45-45v, e-protokół z dnia 17.05.2017 r. 00:37:06 i nast.

-G. N. k. 45v, e-protokół z dnia 17.05.2017 r. 00:47:56 i nast.

-I. T., k. 45v, e-protokół z dnia 17.05.2017 r. 00:53:21 i nast.

przesłuchanie wnioskodawcy k. 46, e-protokół z dnia 17.05.2017 r. 00:59:06 i nast.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie jest zasadne.

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.jedn.: Dz.U. z 2015 r., poz. 965 z późn. zm.), która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2009 r. – prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

W myśl art. 3 ust. 1 ww. ustawy, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwale uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Pracami o szczególnym charakterze są prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy (art. 3 ust. 3 ustawy).

W myśl natomiast art. 49 ww. ustawy, prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Cyt. wyżej przepis art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych łagodzi restrykcyjne przesłanki nabycia prawa do emerytury pomostowej wynikające z art. 4 ww. ustawy. W przepisie tym ustawodawca –dla nabycia prawa do emerytury pomostowej– „zwalnia” ubezpieczonego z konieczności wykonywania prac w szczególnych warunkach lub prac o szczególnym charakterze po dniu 31 grudnia 2008 r., ale czyni to pod warunkiem osiągnięcia przez ubezpieczonego do dnia 1 stycznia 2009 r. stażu pracy „odbytego” w szczególnych warunkach (w szczególnym charakterze) w takim rozmiarze, jaki jest wymagany przez aktualnie obowiązujące przepisy ustawy o emeryturach pomostowych. Omawiana regulacja w swoisty sposób respektuje prawa osób wykonujących przez długi czas prace w szczególnych warunkach (w szczególnym charakterze), które z różnych przyczyn, często niezależnych od siebie, po dniu 1 stycznia 1999 r., utraciły status pracowników zatrudnionych przy takich pracach, a z racji stosunkowo niskiego wieku nie nabyłyby jeszcze prawa do emerytury powszechnej według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS. Gdyby nie treść przepisu art. 49, to w opisanej sytuacji warunków objęty art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych praktycznie uniemożliwiłyby tym osobom skuteczne ubieganie się również o emeryturę pomostową.

W oparciu zatem o przepis art. 49 w zw. z art. 4 pkt 1–5 i 7 ustawy o emeryturach pomostowych należy przyjąć, że warunki uzyskania prawa do emerytury pomostowej bez konieczności wykonywania po dniu 1 stycznia 2009 r. pracy w szczególnych warunkach (w szczególnym charakterze) spełnia pracownik, jeśli spełnił łącznie następujące przesłanki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) legitymował się w dniu 1 stycznia 2009 r. minimalnym 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze (przy czym art. 49 pkt 3 w zw. z art. 3 ust. 1 i 3 ustawy nie wymaga, aby był to okres przepracowany w pełnym wymiarze czasu pracy);
- 3) osiągnął wiek (pomostowy) wynoszący 60 lat (dla mężczyzn);
- 4) legitymuje się okresami składkowymi i nieskładkowymi (ustalonymi na zasadach określonych w art. 5–9 i 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS), wynoszącymi co najmniej 25 lat dla mężczyzn;

5) wykonywał przed dniem 1 stycznia 1999 r. pracę w szczególnych warunkach lub pracę o szczególnym charakterze (w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS);

6) rozwiązano z nim stosunek pracy.

Jak natomiast wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 marca 2012 r. (II UK 164/11, OSNAPiUS 2013 nr 5-6, poz. 62, str. 225), warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle art. 4 i 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych jest legitymowanie się wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze (w rozumieniu tej ustawy lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, a więc po 1 stycznia 2009 r. W przypadku, kiedy osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do „nowego” świadczenia tylko wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych (art. 3 ust. 1 ww. ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ww. ustawy) w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów. Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany. Oznacza to, że wykonywanie przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ww. ustawy jest warunkiem koniecznym nabycia prawa do emerytury pomostowej.

W rozpoznawanej sprawie zasadniczą kwestią sporną było, czy ubezpieczony na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych posiadał wymagany staż pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze określony przepisami tejże ustawy.

Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszym postępowaniu, w szczególności dokumentów z akt osobowych z okresu zatrudnienia wnioskodawcy w: (...) Przedsiębiorstwie (...) w G., w Przedsiębiorstwie (...) w L., w (...) Sp. z o. o. w G. i w Zakładzie (...) Sp. j. w L. oraz zeznań świadków, wykazała w sposób niebudzący wątpliwości, że W. S. po dniu 1 stycznia 2009 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach ani prac o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a więc prac wymienionych w załączniku nr 1 lub 2 do ww. ustawy. Po tej dacie bowiem wnioskodawca pracował w Zakładzie (...) Sp. j. w L. na stanowisku montera instalacji sanitarnych, a praca w takim charakterze nie została wymieniona w żadnym z załączników do ustawy o emeryturach pomostowych stanowiących wykazy prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Analiza ww. dowodów wykazała natomiast, że ubezpieczony przed 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze, a dokładnie prace wymienione w wykazie A, w dziale V, w punkcie 1 tego rozporządzenia, określone jako „roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach”. Okresem takiej pracy –w ocenie Sądu– był z pewnością okres pracy wnioskodawcy na stanowisku montera instalacji sanitarnych i grzewczych w Przedsiębiorstwie (...) w L. od 1 marca 1979 r. do 5 maja 1991 r. i od 5 października 1992 r. do 31 stycznia 1997 r. (a więc z wyłączeniem okresu urlopu bezpłatnego ubezpieczonego), okres zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) S.C. w G. od 17 lutego 1997 r. do 19 sierpnia 1998 r. na stanowisku montera instalacji sanitarnych, a następnie okres jego pracy w (...) Sp. z o.o. w G. od 1 października 1998 r. do 31 grudnia 1998 r., również w charakterze montera instalacji sanitarnych. Ww. okresy po zsumowaniu dają ponad 15-letni okres pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach w rozumieniu poprzednio obowiązujących przepisów, tj. przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Okoliczność ta jednak jest niewystarczająca do przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej. Jak bowiem wskazano wyżej, nawet jeśli wnioskodawca po dniu 1 stycznia 2009 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a legitymuje się stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, to może nabyć prawo do emerytury pomostowej tylko wówczas, gdy jego dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (tj. przepisów art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o

emeryturach pomostowych). W rozpoznawanej sprawie jednak pracy wnioskodawcy na stanowisku monter instalacji sanitarnych wykonywanej w zasadzie w sposób ciągły zarówno przed 1 stycznia 1999 r., jak i po tej dacie, do prac w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów zakwalifikować nie można. Ani bowiem wykaz prac zawartych w załączniku nr 1 czy wykaz prac z załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych wśród prac w szczególnych warunkach, jak i wśród prac o szczególnym charakterze, nie wymienia prac wodnokanalizacyjnych czy prac przy budowie rurociągów w głębokich wykopach, a takie właśnie prace wnioskodawca faktycznie wykonywał. Jak natomiast wskazał Sąd Najwyższy w powołanym wyżej wyroku z dnia 13 marca 2012 r., wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy „o szczególnym charakterze” lub „w szczególnych warunkach” nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (tak też: WSA w Poznaniu w wyroku z dnia 29 czerwca 2011 r., IV SA/PO 335/11).

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, że W. S. nie spełnił warunków do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej nie tylko dlatego, że po 1 stycznia 2009 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, ale również dlatego, że wykonywane przez niego przed dniem 1 stycznia 2009 r. prace również nie mogą być zakwalifikowane jako prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ww. ustawy, mimo że część z tych prac, tj. prace przed 1 stycznia 1999 r., w istocie były pracami w szczególnych warunkach w rozumieniu poprzednio obowiązujących przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

W takim stanie rzeczy, w rozpoznawanej sprawie nie było podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji. Skutkiem tego odwołanie wnioskodawcy –jako niezasadne– podlegało oddaleniu, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.